

Zoektocht naar een rivier, De vallei van de Pede

in Anderlecht Wandelgids

De Neerpedebeek of Pede ontspringt in Sint-Martens-Lennik, komt Anderlecht binnen in het gehucht Vlazendaal, vervolgt haar weg onder de Brusselse ring en stroomt langs een aantal vijvers alvorens overweldigd te worden en aan het Klein Eiland in de Zenne uit te monden. De benedenloop van de Pede is volledig verstedelijkt, maar de hogergelegen vallei heeft haar landelijk karakter kunnen bewaren. De wandeling is een ontdekkingstocht naar de Pedevallei tussen parken en platteland aan de poorten van de stad. De landschappen behoren tot de meest opmerkelijke van het Brussels Gewest.

Wandeling

Ongeveer 2u30 +/- 6 km

Stafkaart 31/1-2

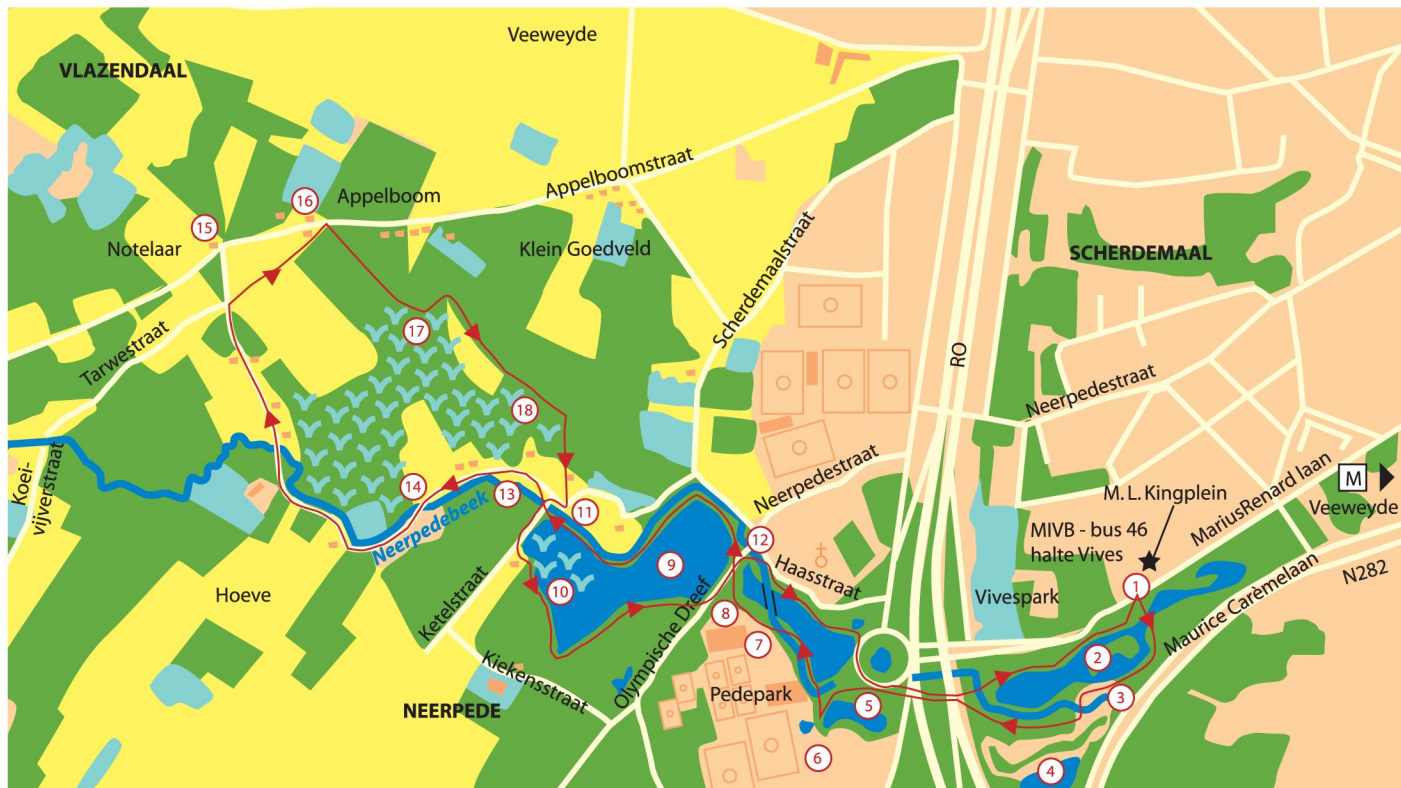
Asse Anderlecht

*Vertrek aan het Vivespark
bus 46 - halte Vivespark*

Prijs: € 0,50

De vallei van de Pede in Anderlecht

0 m 500 m



Legende		Bos		Verstedelijkt gebied		Wegen, ...		Sportterrein
		Weiden, parken		Waterlopen, vijvers		Traject		Kerk
		Velden, boomgaarden, tuinen		Rietveld		Aandachtspunt		



Begin jaren zestig van de vorige eeuw werd het plan opgevat om de vallei van de Neerpede te bebouwen. Het project bestond uit het optrekken van een aantal grote woonblokken met daarrond aangelegde parkjes en de ontwikkeling van een uitgebreid recreatie- en sportcentrum. Ondanks zware tegenkanting van de buurtbewoners werd het project toch deels uitgevoerd, samen met de aanleg van de Brusselse ring en de bouw van het Erasmusziekenhuis.

1. De Pede in het Vivespark

De wandeling start op het Luther Kingplein. Steek de Marius Renardlaan over en wandel het Vivespark binnen ①. Ga over de brug op rechterzijde en sla rechtsaf.

Van het Verdiplein tot aan de ring werden in de jaren tachtig een aantal aansluitende openbare parken aangelegd. Een kunstmatige vijver ② met enkele eilandjes en schiereilandjes met wilgen is omgeven door uitgestrekte, goed onderhouden grasvelden, brede wegen en grote woonblokken. Het geheel ademt de sfeer uit van het modernisme van na de Tweede Wereldoorlog. Voor de 'wilde' natuur is hier geen plaats.



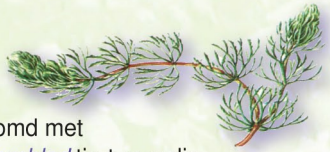
Achteraan in het park vinden we de Pede terug, omgeven door een haag van knotwilgen ③. Verderop verdwijnt de Pede onder de grond.

De tweede aangelegde vijver ④, die met beton omboord is en driehoekig van vorm, vangt het regenwater op van de Brusselse ring bij hevig onweer.

Ga terug naar de Pede en steek het kleine brugje over. Bewonder de grafitti op de pijlers van het viaduct terwijl je onder de ring doorwandelt om het Pedepark te bereiken.



2. Het Pedepark



Ga langs de vijver 5 tot aan de waterpartij. De vijver is omzoomd met grote lisdodden en *gedoorn* hoornblad tiert er welig.



Riet of grote lisdodde? De grote lisdodde wordt vaak verward met riet, maar de bruine sigaar van eerstgenoemde kan nochtans niet verward worden met de paarse pluim van de laatste!

Rond de vijvers ontwikkelde zich het sportcentrum van de Pede 6. Bijna 80 ha wordt ingenomen door voetbal-, hockey- en golfterreinen, tennisbanen en zelfs een skipiste.



Sla rechtsaf aan de tennisterreinen, steek het brugje over en volg de vijver. De Pede kruist hier de vijver 7 via een kleine geul in beton 8. Op die manier kan de Pede de vijver niet vervuilen.

Zoals bij veel vijvers in het Brusselse is ook deze plas bijzonder populair bij watervogels als waterhoenen, wilde eenden, talingen en Nijlganzen (een 'exotische' soort die in de loop der jaren inheems is geworden).

De eendenpopulaties die deze vijvers bevolken, hebben vooral 's zomers vaak te kampen met botulisme. Deze epidemie breekt uit wanneer de vijvers oververzadigd zijn met organische stoffen, vaak veroorzaakt door grote hoeveelheden uitwerpselen van eenden of een teveel aan voedsel dat door de wandelaars in de vijvers gegooid wordt. De organische vervuiling en de hoge temperaturen zorgen er dan voor dat de plaag uitbreidt.

Botulisme ontstaat door een bacterie die zich in zuurstofarme omstandigheden in organisch materiaal ontwikkelt.

Om botulisme tegen te gaan halen ventilatoren in de vijvers het water van de bodem naar boven en brengen zo zuurstof in het water. Om het probleem helemaal de kop in te drukken, is het ook noodzakelijk om de vogelpopulaties en het voeden ervan streng te beperken.

3. Een vijver als stormbekken?

Ga naar rechts, steek de Olympische dreef over en loop tussen de grote vijver (aan je linkerzijde) en de Pede. Deze vijver ⑨ werd in het begin van de jaren tachtig aangelegd als bekken om de hoge waterstanden van de Pede op te vangen en heeft een capaciteit van 50.000 m³. De aanvoer van slib door de Pede heeft voor een geleidelijke dichtslibbing van de vijver gezorgd. De vijver kan het teveel aan water momenteel niet meer opvangen.



De oevers en de slibbanken ⑩ van de vijver worden gekenmerkt door een rijke, natuurlijke vegetatie, een waar paradijs voor vogels en vleermuizen (cfr. de infoborden). Vooral tijdens de periode van de grote trek komen veel vogels hier even uitrusten en zich voeden vooraleer hun reis verder te zetten.



Gele lis, riet, ... zijn half-waterplanten die groeien 'met de voeten in het water'.

Kattenkruid en moeras-spirea groeien liever in een vochtige bodem.

Baggerwerkzaamheden en de installatie van een grote zandvang in de vijver zouden de biologische waarde van de site kunnen bedreigen en leveren volgens de milieu- en natuurverenigingen slechts een geringe bijdrage in de strijd tegen de overstromingen.

Door de inrichting en het correcte gebruik van de overstorten bij het binnenkomen ⑪ en het buitengaan ⑫ van de vijver zou het mogelijk zijn om het waterniveau op te trekken van 0,5 meter naar 1 meter bij hevige stortregens. De vijver zou op die manier de hoge waterstanden van de rivier kunnen opvangen. Het zou ook de biodiversiteit ten goede komen en voor een rijke vegetatie rondom rond de vijver zorgen. Een regelmatig en ecologisch onderhoud zou de verlanding van het door wilgen overheerste rietveld afremmen. De installatie van een zandvang stroomopwaarts op de Neerpede zou het slib kunnen tegenhouden.

4. De vallei van de Pede

Volg aan het einde van de vijver de Neerpedestraat. Hier onttrekt de rivier zich even aan het zicht, maar komt opnieuw aan de oppervlakte voor het kleine bosje links 13. Hazen en patrijzen vinden er een schitterend schuiloord.

Aan het brugje over de Pede 14 komen overstromingen door hevige stortregens vaak voor. Ze worden nog verergerd door een aantal flessenhalzen (leidingen die de beek kruisen, te nauwe bruggen, ...) die het stromende water ophouden.

De weg slingert nu evenwijdig met de Pede, maar voorbij een boerderij gaat de beek onder de straat door en komt uit in een weide. De beek vervolgt haar weg aan de Koeivijverstraat waar ze langs een aantal privé-domeinen passeert. Hier wordt de Pede vervuild door het afvalwater van de omliggende huizen. Vanaf 2007 moet het afvalwater afkomstig uit Vlaanderen behandeld worden in het waterzuiveringsstation van Sint-Pieters-Leeuw.



Ter hoogte van de Tarwestraat neem je rechts het kasseipad dat naar de herberg 'De Appelboom' 16 leidt. Hier en in de nabijgelegen 'De Notelaar' 15 hebben generaties Brusselaars hun zondagen gesleten. Hier kan je je dorst lessen en je voeten wat rust gunnen.

Volg het pad rechts van herberg 'De Appelboom'. Hier krijg je een panoramisch zicht op het valleitje van de Koeivijver 17. Bewerkte akkers, boomgaarden, vochtige weilanden en maaibeiden strekken zich hier uit over een oppervlakte van 24 ha. In een lager gelegen gebied, omgeven door knotwilgen, bevindt zich het grootste beschermd rietveld (1,5 ha) van het



Brussels Gewest 18. Men telt er niet minder dan 5 rietsoorten. De rietgors leeft er, in de knotwilgen wonen steenuiltjes en de fazant bouwt er zijn nest.

Ga langs het Rugbyterrein voorbij de afsluiting en de populieren rechtsaf en direct weer links de Ketelstraat in om opnieuw aan de grote vijver uit te komen. Ga nu langs de andere kant van de waterplas. Hier zie je het deel van de grote vijver dat aan het dichtslibben is. De beek, die afwijkt van de Kiekensstraat, loopt trapsgewijs in de vijver en passeert onder een klein brugje. Volg de Haasstraat. Aan de rotonde ben je opnieuw aan het vijverpark.

De vallei van de Pede, een landschappelijk waardevol gebied dat beschermd moet worden

Dit landschap, bezaaid met boerderijen, weilanden, boomgaarden en herbergen die de beroemde schilder Brueghel zo inspireerden, heeft nood aan weldoordachte maatregelen die het voortbestaan ervan moeten garanderen. Dit laatste stukje landelijk Brussel wordt immers bedreigd door verstedelijking en versnippering.

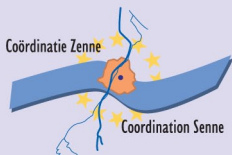
Om dit patrimonium en dit landschap te beschermen zou de oprichting van een 'regionaal landschap' nieuwe mogelijkheden geven: menselijke activiteit hand in hand gaan met respect voor het landschap en de bescherming van de biodiversiteit. Een traditionele, weinig intensieve landbouw (tuinbouw, boomgaarden, bijenteelt, weiland, ...), culturele, ambachtelijke (traditionele beroepen), toeristische en natuureducatieve activiteiten zijn maar enkele van de mogelijkheden voor dit gebied. De vereniging 'Neerpede Blijft' vecht al jaren voor het voortbestaan en de uitbouw van de natuur in het gebied van de Neerpede en zorgt op die manier ook voor meer solidariteit bij de buurtbewoners. Geregeld organiseert de vereniging tochten door Neerpede en omgeving, bezoeken aan boerderijen of gegidste bezoeken aan ecologisch interessante gebieden.

Coördinatie Zenne werd opgericht in 1997 en overkoepelt meer dan 30 natuurverenigingen uit de drie gewesten. De werkgroep wil een dynamiek ontwikkelen die de opwaardering van de water- en natuurkwaliteit versnelt, maar ook een duurzame en geïntegreerde aanpak voor het bekken van de Zenne voorstaat.

Coördinatie Zenne organiseert op aanvraag begeleide wandelingen rond de Zenne en haar bijrivieren.

Coördinatie Zenne vzw
Akenkaai 2bis
1000 Brussel
tel. 02 206 12 03 - fax 02 203 07 09

www.coördinatiezenne.be



juni 2005



Deze wandelfolder kwam tot stand met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Vlaams Gewest.

Onze dank gaat uit naar Lut Mertens-Bousse (Natuurpunt Brussel) en Michel Durant (Commissie Leefmilieu Brussel en omgeving).